

Наименование ТВП: Выгонощанские болота

© С. Левый

Код: BY012

Географические координаты: 52°40' N 26°00' E

Административная принадлежность: Брестская область: Ганцевичский район, Ивацевичский район, Ляховичский район

Площадь: 61596 га

Критерии: A1, B2

Национальный природоохранный статус: ландшафтны заказнік рэспубліканскага значэння «Выганашчанскае»

Международный природоохранный статус: ТВП міжнароднай значнасці, утворана ў 1998 годзе

Общее описание:

Буйнейшы ў Беларусі комплекс дробналіставых забалочаных лясоў, балот, рачных пойм і мелкаводных азёр.

Паўночная мяжа заказніка праходзіць па рэчышчы ракі Шчара. Пойма Шчары шырокая, моцна забалочаная. У ёй пераважаюць адкрытыя нізінныя балоты, якія перамяжоўваюцца з лазнякамі і пойменнымі лясамі. Далей, на поўдзень ад Шчары, размешчаны бяскрайнія прасторы забалочаных алешнікаў і беразнякоў, сярод якіх трапляюцца шматлікія нізінныя, пераходныя і нават верхавыя балоты. У паўднёвай

частцы заказніка знаходзяцца два буйных, тыпова палескіх возеры: Выганашчанскае (2600 гектараў) і Бабровіцкае (947 гектараў). Парослыя хмызнякмі берагі азёр моцна забалочаны, большая частка берагавой лініі ўяўляе сабой сплавіну, дно высцелена сапрапелем. У цяперашні час азёры знаходзяцца ў стадыі пераходу ад высокаўтрофных да дыстрафіруючых вадаёмаў і хутка зарастаюць надводнай і плаваючай расліннасцю. Возера Выганашчанскае злучана з рэкамі Шчара і Ясельда славытым каналам Агінскага, які калісьці служыў для лесасплаву і судаходства. Зараз у межах заказніка Агінскі канал адноўлены і выкарыстоўваецца ў турыстычных мэтах.

На тэрыторыі ТВП захавалась тыповая палеская флора, характэрная для гэтага рэгіёна да правядзення шырокамаштабнай меліярацыі і Выганашчанскія балоты можна лічыць эталоннай ААПТ для вывучэння натуральнай лакальнай флоры. Тут адзначана 547 відаў сасудзістых раслін (3 віда – дзеразы, 6 – хвашчоў, 8 – папарацей, 3 – голанасенных, 527 – пакрытанасенных).

З гаспадарчай дзейнасці ў заказніку пераважаюць лесакарыстанне, паляванне і рыбалоўства, збор грыбоў і ягад, нарыхтоўка лекавых раслін, турызм.

Основные биотопы:

Большая частка тэрыторыі (35%) занята дробналіставымі лясамі, 30% пакрыта нізіннымі і пераходнымі балотамі, 15% – верхавымі балотамі, па 10% прыходзіцца на долю пойменных лугоў і высокапрадукцыйных азёр.

Птицы:

Спалучэнне цяжкапраходных забалочаных лясоў, рачных пойм, адкрытых нізінных балот і высокапрадукцыйных азёр абумовіла ў заказніку наяўнасць дастаткова высокай колькасці шэрагу рэдкіх відаў птушак. На тэрыторыі ТВП адзначана 184 віда птушак, з якіх 160 відаў гняздзяцца або магчыма гняздзяцца, 24 віда сустракаюцца на зімоўцы або над час міграцый.

Унікальнасць заказніка падкрэсліваецца тым, што тут захаваліся адны з апошніх на Палессі папуляцый барадатай кугакаўкі *Strix nebulosa* (20-30 пар) і заходне-еўрапейскага падвіду глушца *Tetrao urogallus mayor* (15-25 самцоў), рэгулярна гняздуецца некалькі пар арлана-белахвоста *Haliaeetus albicilla*.

На ТВП гняздзіцца шмат відаў, якія знаходзяцца пад глабальнай пагрозай знікнення альбо прыроняных да іх: вяртлявая чаротаўка *Acrocephalus paludicola*,

вялікі арлец *Aquila clanga*, дубальт *Gallinago media*, вялікі кулён *Numenius arquata*, вялікі грыцук *Limosa limosa*.

Другие группы животных:

Фауназаказніка разнастайная і ўключае 58 відаў звяроў, 7 рэптылій і 9 амфібій.

На тэрыторыі заказніка існуе адна з найбуйных у Беларусі груповак лася. Таксама шмат дзікоў і казуль.

Заказнік гуляе вялікае значэнні для захавання фауны рэптылій і амфібій. Тут знаходзіцца адна з найбуйных у Беларусі (па ўсёй бачнасці, і ў цэнтральнай Еўропе) папуляцый гадзюкі - каштоўнага прамысловага віда. У возеры Выганашчанскае і па каналах адзначаецца балотная чарапаха *Emys orbicularis*, а па сухіх градах сярод балот - мядзянка *Coronella austriaca*.

Состояние редких видов птиц:

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды (2000-2010)	Критерий ТВП
Чернеть белоглазая <i>Aythya nyroca</i>	мг	+	2005-2008	П		
Гагара чернозобая <i>Gavia arctica</i>	мг	5-10 ос	2005-2008	П		
Выпь большая <i>Botaurus stellaris</i>	гн	13-15 с	2010	Т	↓	
Выпь малая <i>Ixobrychus minutus</i>	гн	0-3 с	2005-2008	П		
Кваква <i>Nycticorax nycticorax</i>	зал	+	2001-2009	П		

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды (2000- 2010)	Критерий ТВП
Цапля большая белая <i>Casmerodius albus</i>	зал	10-15 ос	2005-2010	П	↑	
Черный аист <i>Ciconia nigra</i>	гн	4-7 п	2010	Э	↔	
Коршун черный <i>Milvus migrans</i>	гн	1-2 п	2000-2010	П	↔	
Орлан- белохвост <i>Haliaeetus albicilla</i>	гн	4-5 п	2007	Т	↑	
Змееяд <i>Circaetus gallicus</i>	гн	9 п	2007	Т	↔	В2
Лунь полевой <i>Circus cyaneus</i>	гн	8-10 п	2001-2008	Э	↔	В2
Малый подорлик <i>Aquila pomarina</i>	гн	3 п	2005-2008	Т	↔	
Подорлик большой <i>Aquila clanga</i>	гн	4-6 п	2008	Т	↔	А1
Орел-карлик <i>Aquila pennata</i>	гн?	0-1 п	2005-2008	П		
Скопа <i>Pandion haliaetus</i>	мг	+	2005-2010	П		
Пустельга обыкновенная <i>Falco tinnunculus</i>	гн	2-3 п	2005-2008	Э	↔	

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды (2000- 2010)	Критерий ТВП
Чеглок <i>Falco subbuteo</i>	гн	3-5 п	2005-2008	Э	↔	
Погоныш малый <i>Porzana parva</i>	гн?	+	2005-2008	П		
Коростель <i>Crex crex</i>	гн	50-70 с	2009-2010	Э	↔	
Журавль серый <i>Grus grus</i>	гн	> 20 п	2005-2008	Э	↔	
Дупель <i>Gallinago media</i>	гн	20-30 с	2005-2008	Э	↔	A1
Веретенник большой <i>Limosa limosa</i>	гн	2-3 п	2005-2008	П		
Кроншнеп большой <i>Numenius arquata</i>	гн	> 2 п	2010	П		
Чайка сизая <i>Larus canus</i>	гн	2-3 п	2005-2008	Т		
Крачка белощекая <i>Chlidonias hybrida</i>	гн	2-5 п	2010	П		
Филин <i>Bubo bubo</i>	гн	5-7 п	2005-2008	Т	↔	B2
Сыч воробьиный <i>Glaucidium passerinum</i>	гн	1-3 п	2010	Э		

Виды	Статус	Количество	Год/период оценки	Точность оценки	Тренды (2000- 2010)	Критерий ТВП
Неясыть бородатая <i>Strix nebulosa</i>	гн	20-30 п	2010	Э	↑	
Сова болотная <i>Asio flammeus</i>	гн?	0-5 п	2000-2010	Э	↔	
Обыкновенный зимородок <i>Alcedo atthis</i>	гн	1-3 п	2005-2008	Т	↔	
Дятел зеленый <i>Picus viridis</i>	гн	+	2000-2010	П		
Дятел белоспинный <i>Dendrocopos leucotos</i>	гн	+	2000-2010	П		
Дятел трехпалый <i>Picoides tridactylus</i>	гн	+	2000-2010	П		
Жаворонок хохлатый <i>Galerida cristata</i>	гн	5-10 п	2005-2010	П		
Камышовка вертлявая <i>Acrocephalus paludicola</i>	гн	37-52 с	2010	Т	↓	A1

Другие редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды:

Звяры: малая вячэрніца *Nyctalus leisleri*, паўночны кажанок *Eptesicus nilssoni*, соня-палчок *Myoxus glis*, арэшнікавая соня *Muscardinus avellanarius*, еўрапейская рысь *Lynx lynx*, барсук *Meles meles*

Насякомыя: шчыгрынавы жузаль *Carabus coriaceus*, рашэцісты жузаль *Carabus cancellatus*, жузаль менетрые *Carabus menetriesi*, бліскучы жузаль *Carabus nitens*, фіялетавы жузаль *Carabus violaceus*, медыцынская п'яўка *Hirudo medicinalis*, зялёны каромысел *Aeschna viridis*, сenniца эдып *Coenonympha oedippus*, тарфянікавая жаўтушка *Colias palaeno*, мохавы чмель *Bombus muscorum*, вялікі сплаўны павук *Dolomedes plantarius*.

Расліны: зубніца клубняносная *Dentaria bulbifera*, цыбуля мядзведжая *Allium ursinum*, чараўнік зеленакветкавы *Platanthera chlorantha*, лілея кучаравая *Lilium martagon*, аўсяніца высокая *Festuca altissima*, наяда вялікая *Najas major*, каулінія малая *Caulinia minor*, падвей стройны *Eriophorum gracile*, увярэднік скіпетрападобны *Pedicularis sceptrum-carolinum*, мякатніца адналістая *Malaxis monophyllos*, альдраванда пухіраватая *Aldrovanda vesiculosa*, неатыянта клубучковая *Neottianthe cucullata*, тайнік сэрцападобны *Listera cordata*, тайнік яйцападобны *Listera ovata*, венерын чаравік сапраўдны *Cypripedium calceolus*, гарлянка пірамідальная *Ajugapyramidalis*, пылкагалоўнік даўгалісты *Cephalanthera longifolia*, луннік ажываючы *Lunaria rediviva*.

Угрозы:

- Парушэнне гідралагічнага рэжыму ў выніку дрэнуючай дзейнасці разгалінавай сістэмы каналаў.
- Пажары на асушаных тарфяніках.
- Высечка лясоў.
- Дістрафікацыя і зарастанне Выганашчанскага возера.
- Зарастанне адкрытых нізінных балот і лугоў хмызняком.
- Браканьерства.

Рекомендации по сохранению:

Неабходна правесці спецыяльныя работы па ўсебаковаму вывучэнню сучаснага стану экасістэмы і распрацаваць на аснове гэтых дадзеных план кіравання.

Источники информации:

Асабістыя паведамленні: Астроўскі А.А., Дамброўскі В.Ч., Іваноў А.А., Левы С.В., Кіцель Д.А., Мялік А.

Скарбы прыроды Беларусі. – Мн.: Беларусь, 2005. – 215 с. (Інфармацыю падрыхтавалі: Вераб’ёў В.Н., Грычык В.В., Дзямянчык В.Т., Міндлін Г.А., Цішачкін А.К.)

Красная книга Республики Беларусь. Животные. — Мн., 2004. – 318 с.

Красная книга Республики Беларусь. Растения. – Мн., 2005. – 538 с.

Составители : Іваноў А., Мялік А., Левы С.В.

** Использование размещенной здесь неопубликованной информации для научных публикаций без письменного соглашения ее авторов запрещено. В случае использования части контента или страницы целиком на других интернет-ресурсах, обязательна ссылка на авторов и сайт iba.ptushki.org*